

ЖАР ПТИЦА И РИЖАВАТА ЛИСИЦА

Превод от английски: Емилия Стаматова, 1996

chitanka.info

Един крал имал чудна градина. В нея растели много редки дървета, но най-особено било едно ябълково дърво, което се издигало в средата на градината. Всеки ден то раждало по една златна ябълка: на сутринта пускало цвят, през деня цветът се превръщал в ябълка, която до вечерта узрявала. Но нито една от узрелите ябълки не можела да дочака утрото на следващия ден. Всяка нощ плодът изчезвал и никой не знаел къде. Кралят бил силно натъжен и огорчен. Един ден той повикал при себе си най-големия си син и му рекъл:

— Ще идеш, синко, тази нощ да пазиш дървото. Ако успееш да откриеш този, който взима ябълките, няма да пожалея съкровища да ти се отплатя. А ако успееш да го заловиш, половината кралство ще ти дам.

Кралският син препасал на кръста си меч, метнал на рамо лък, боднал в колана си няколко стрели и застанал на пост. Седнал под ябълката и зачакал. Посеждал, посеждал, налегнала го дрямка: ръцете му се отпуснали на тревата, очите му се притворили и кралският син сладко-сладко спал чак до сутринта. На сутринта се събудил, гледа — ябълката я няма.

— Е, синко — попитал го кралят, — видя ли крадеца?

— Никой не дойде — отвърнал синът, — ябълката изчезна сама.

Кралят поклатил глава, не му се вярвало много-много на думите на сина му.

— Иди ти тази вечер да пазиш — обърнал се той към по-малкия си син, — и ако разбереш кой е крадецът, богато ще ти се отплатя.

Вторият кралски син се въоръжил както брат си и отишъл в градината. Но и той заспал под дървото, а на сутринта ябълката липсвала. Кралят го попитал дали е разбрал кой къса плодовете, но по-малкият син отговорил, че не е видял никой, ябълката сама е изчезнала.

Тогава към краля пристъпил най-малкият син:

— Татко, днес ще ида аз да пазя, да видим дали и аз няма да опазя ябълката.

— Мили синко, още си много млад и зелен, едва ли ще успееш да направиш нещо — рекъл кралят. — По-големите ти братя не успяха да я опазят, та ти ли. Но щом искаш, върви.

Вечерта, щом се стъмнило, най-младият син влязъл в градината. Взел меч, лък и стрели, но също и кожа от таралеж. Седнал под

ябълката и постлал кожата с бодлите на скута си, така че щом го налегнела дрямка и отпуснел ръце, се убождал и се сепвал. В полунощ долетяла златна птица, кацнала на дървото и понечила да откъсне ябълката. В този момент най-малкият брат опънал лъка — и стрелата уцелила птицата по крилото. Птицата отлетяла, но едно златно перо паднало на земята, а ябълката останала на клона.

— Е, казвай, хвана ли крадеца? — попитал на сутринта кралят.

— Не — отвърнал синът, — но имам парче от неговото палто — тогава измъкнал златното перо и разказал, какво се случило. Кралят се зарадвал на златното перо, то било толкова красиво и от него струяла такава светлина, че нощем нямало нужда да се пали светилник в кралските покои. Придворните говорели, че това е перо на Жар-птица и че е по-скъпо от всички богатства на краля.

Оттогава Жар-птица не се появила и златните ябълки оставали на дървото. Но кралят не се радвал, той непрестанно мислел за Жар-птица и много тъжал, че не я притежава. Толкова копнеел за птицата, че се разболял от мъка по нея. Един ден повикал тримата си синове и им рекъл:

— Скъпи мои деца, виждате, че от ден на ден вехна, но съм уверен, че ако чуя песента на Жар птица, ще оздравея. Който от вас ми донесе Жар птица, половината кралство ще му дам и след смъртта ми той ще седне на престола.

Синовете на краля веднага се стегнали за път, сбогували се с баща си и тръгнали да търсят Жар птица. Стигнали до една гора, повървели, повървели и стигнали до един кръстопът.

— Накъде да тръгнем сега? — попитал най-големият брат.

— Трима сме, а и пътищата пред нас три — отвърнал средният брат, — всеки да поеме по един. Ако се разделим, може по-лесно да намерим Жар птица.

— А кой накъде ще тръгне?

— Вие тръгнете, по който път искате, аз ще хвана този, който остане — казал най-малкият брат.

Двамата братя останали доволни и всеки си избрал път, по който да тръгне. После единият рекъл:

— Нека всеки от нас да остави тук някакъв знак, така че който се върне пръв, да знае какво е станало с другите двама. Да забием в

земята три пръчки: ако някоя се захване, това ще е знак, че един от нас е намерил Жар птица.

Братята харесали идеята, всеки забил в земята по една пръчица и се разделили.

Най-големият кралски син стигнал до един връх. Скочил от коня, пуснал го да пасе, а той самият седнал на тревата. После извадил от торбата храната и се приготвил да обядва. Тогава до него се примъкнала Рижавата лисица:

— Пътниче, пътниче, моля те, дай ми нещо да хапна. Умирам от глад.

Щом я видял, кралският син грабнал лъка и изпратил една стрела по лисицата. Но не я уцелил и тя избягала.

С втория брат се случило същото. Той се разположил на една широка ливада, извадил храна, а гладната Рижава лисица се промъкнала до него и го замолила да ѝ даде нещо. Той също грабнал лъка и стрелял по лисицата, но не уцелил.

Най-малкият брат вървял по своя път, докато стигнал до един поток. Бил уморен и гладен, скочил от коня и седнал на тревата край водата. Извадил храна и си отчупил парче питка. Тогава видял Рижавата лисица, тя се промъквала по-близо и по-близо и го молела:

— Моля те, моля те, пътниче, толкова съм гладна, дай ми нещичко да хапна!

Кралският син ѝ хвърлил парче сланина и казал:

— Ела, ела, Рижава лисицо! Не се бой от мен. Виждам, че си прегладняла, но аз имам храна и за двама ни.

После разделил всичко, което имал на две. Рижавата лисица се нахранила до насита и казала:

— Добре ме нахрани, момко, и аз добре ще ти се отплатя. Яхни коня си и върви след мен. Ако направиш всичко, което те посъветвам, Жар-птица ще е твоя!

И тя затичала напред, с дългата си опашка му проправяла път: помитала планини, изравнявала долини, на реките строяла мостове.

Най-малкият брат подтичвал в тръс след нея, докато изведнъж не се озовал пред един меден замък.

— Жар-птица живее в този замък — рекла Рижавата лисица. — Влез вътре следобед, когато стражата спи и никъде не се бави.

В първата стая ще намериш дванайсет черни птици в златни клетки, във втората ще видиш дванайсет златни птици в дървени клетки, а в третата на малка пръчица е кацнала Жар птица. До нея ще видиш две клетки: златна и дървена. Ти я сложи в дървената, а не в златната, защото ще те сполети беда.

Кралският син влязъл в замъка и намерил всичко, както му го описала Рижавата лисица. В третата стая Жар-птица била кацнала на пръчица и сякаш спяла. Била толкова красива, че сърцето му му заликувало. Взел той птицата, сложил я в дървената клетка, но после размислил: „Как да сложа такава красива птица в толкова обикновена клетка?“. Извадил я от дървената клетка и я сложил в златната. Но щом затворил вратичката, Жар-птица се пробудила и закряскала. От двете съседни стаи също се разнесло такова пискане и кряскане от всички птици, че стражата веднага се събудила. Хванали най-малкия брат и го завели при краля.

Кралят силно се разгневил:

— Кой си ти, крадецо, че се осмеляваш да се промъкваш в замъка ми и да ми крадеш Жар птица?

— Не съм крадец — отвърнал най-малкият брат, — а дойдох при този крадец, който ти криеш. Моят баща — кралят — има чудна градина, по средата ѝ расте ябълково дърво, което ражда златни плодове. Но всяка нощ твоята Жар-птица отнасяше златните ябълки. Моят баща се поболя и няма да оздравее, докато не чуе как пее твоята Жар птица. Затова ти се моля да ми я дадеш.

— Ще ти я дам, ако ми намериш Златогривестия кон.

Нямало какво да прави царският син, съгласил се и излязъл от замъка. А вън го чакала Рижавата лисица.

— Защо не ме послуша и взе златата клетка? — разгневил се тя.

— Сгреших, че не те послушах — виновно рекъл най-малкият брат. — Но станалото — станало, кажи ми знаеш ли нещо за Златогривестия кон.

Лисицата хукнала напред, с пухкавата си опашка проправяла път за кралския син. А той яхнал коня си и препуснал след нея, докато стигнали до един сребърен замък.

— В този замък живее Златогривестия кон — казала Рижавата лисица. — Влез следобед, когато стражата спи и никъде не се бави. В първата стая ще видиш дванайсет черни коня със златни юзди, във

втората — дванайсет бели коня с черни юзди, в третата стои Златогривестият кон край коритото за вода. До него има две юзди: златна и кожена, но този път внимавай: остави златната да виси на мястото си, а вземи кожената. Ако не направиш така, беда ще те сполети!

Най-малкият брат влязъл в замъка и намерил всичко, както му го описала лисицата. В третата стая до сребърно корито стоял Златогривестият кон и от ноздрите му излизал пламък.

Толкова бил красив, че кралският син не можел да откъсне поглед от него. Взел той кожената юзда и я сложил на коня. Конят станал кротък като агънце. После момъкът видял на стената да виси златната юзда, украсена със скъпоценни камъни и много я харесал. „На кон като този по му отива златна юзда!“ — помислил си той и разменил юздите. Но щом конят усетил, че е със златната юзда, подскочил и силно изцвил. След него зацвилили и останалите коне и стражата се събудила, хванала най-малкия брат и го завела при краля.

— Кой си ти, крадецо — нахвърлил се върху него кралят, — и как успя да се промъкнеш през моята стража и да се опиташ да откраднеш моя Златогривест кон?

— Не съм крадец — отвърнал най-малкият брат, — не по своя воля съм тук — и той разказал всичко на краля от сребърния замък.

— Можеш да го вземеш, ако ми доведеш Златовласка от златния замък, която се издига на Черно море — рекъл кралят.

Отвън Рижавата лисица очаквала най-малкия брат. Като го видяла, че идва с празни ръце, силно се разгневила:

— Нали ти казах, да оставиш златната юзда на стената и да вземеш кожената? Няма вече да ти помагам, ти от съвети не разбираш.

— Не се гневи, Рижаво лисице — замолил кралският син.

— Наистина сбърках, но те моля да ми помогнеш още веднъж.

— Ще ти помогна за последен път — отвърнала Рижавата лисица, — и ако ме послушаш за всичко, ще можеш да поправиш онова, което развали досега. Яхвай коня и тръгвай след мен.

И лисицата хукнала напред и му проправяла път, докато стигнали до златния замък на Черно море.

— В този замък — започнала Рижавата лисица, — живее морската кралица. Тя има три дъщери. Най-малката от тях е Златовласка. Върви и кажи, че искаш да се ожениш за една от

дъщерите. Щом кралицата ти каже да си избереш една, вземи тази, която е с най-бедните дрехи.

Морската кралица любезно посрещнала най-малкия брат и като чула за какво е дошъл в замъка ѝ, завела го в покоите си, където трите дъщери седели и предели. Много си приличали и били толкова красиви, че най-малкият брат загубил ума и дума. Стоял и ги гледал. Косите и на трите били завързани с кърпа, така че да не се вижда цветът им. Всяка била облечена с различни дрехи. Едната била облечена с рокля със златни нишки и предяла със златно вретено, втората била с рокля със сребърни нишки и предяла със сребърно вретено, а третата била с чисто бяла рокля и предяла с обикновено вретено.

— Избери си която искаш — рекла кралицата, а най-малкият син показал девойката с белите дрехи.

— Тази ми дай!

— Охо, сам не си я избрал — възкликнала кралицата. — Изчакай до утре.

През нощта най-малкият син не мигнал от безпокойство. Пукнала се зората и той влязъл в градината на замъка. Пред него с изправила девойката с белите дрехи:

— Ако искаш и днес да ме познаеш, внимавай, около коя от нас ще лети една мушичка.

И както се появила, така и изчезнала.

След пладне кралицата завела най-малкия брат в стаята, където били трите ѝ дъщери:

— Ако познаеш същата, която вчера си избра, твоя ще е. Ако не успееш, ще си изгубиш главата!

Дъщерите стояли една до друга, еднакво облечени. И трите имали златни коси и те така блестели, че кралският син почти притворил очи. После поотворил очи и затърсил мушичката, видяла около главата на коя от девойките лети и бързо викнал:

— Това я моята невеста, която вчера си избрах!

Кралицата се учудила:

— Толкова лесно обаче няма да ти я дам. Утре трябва да изпълниш задачата, която ще ти поставя.

На сутринта тя му показала голямо езеро в гората, дала му едно златно сито и рекла:

— Ако до вечерта успееш да излееш езерото, ще ти дам Златовласка, ако не успееш, ще си загубиш главата!

Кралският син взел ситото и тъжен закрачил към езерото. Влязъл в него и загребал, но щом измъкнал ситото, водата изтекла до последна капка. Видял, че така нищо няма да успее да свърши, седнал край езерото и се замислил какво да направи. Изневиделица се появила девойката с белите дрехи и го попитала:

— Защо си тъжен?

— Как да не съм тъжен, като разбирам, че няма да те получа, защото майка ти ми е поставила непосилна задача.

— Не се тревожи — отвърнала девойката, — всичко ще изпълниш.

После взела ситото и го хвърлила в средата на езерото, водата в него закипяла, надигнала се гъста мъгла над водата, на три крачки не се виждало отпред. В този момент най-малкият кралски син дочул тропот, огледал се и видял Рижавата лисица, а зад нея своя кон.

— Не губи време — рекла тя, — взимай Златовласка, яхвай коня и бягай!

Конят полетял като стрела по пътя, който Рижавата лисица му проправила на идване. Рижавата лисица вървяла отзад и събаряла мостовете, издигала планините, вдлъбвала долините, както си били преди. Най-малкият кралски син се зарадвал, че е взел Златовласка, но бил тъжен, че ще трябва да я даде на краля от сребърния замък, за да получи Златогривестия кон. Колкото повече приближавал към замъка, толкова по-бавно вървял и още повече се натъжавал.

— Виждам, че не ти се иска да дадеш красивата Златовласка за Златогривестия кон — рекла Рижавата лисица. — Вече ти помогнах няколко пъти, няма да те изоставя и сега.

Тя скочила в гората, направила магия и се превърнала във втора Златовласка.

— Нека твоята Златовласка остане тук в гората, а ти заведи мен при краля от сребърния замък и вземи Златогривестия кон. И щом го вземеш, без да се бавиш, бягай при твоята невеста.

Кралят много се зарадвал като видял Златовласка и на часа дал на момъка Златогривестия кон при това със златната юзда. После вдигнал пищен пир в чест на Златовласка и поканил цялото си

кралство. Когато всички добре си хапнали и пийнали, кралят попитал гостите дали харесват златовласата му невеста.

— Красива е — отвърнал един от тях, — по-красива не може и да бъде, но ми се струва, че очите ѝ са като на лисица.

Щом изрекъл това, Златовласка в миг се превърнала в Рижавата лисица и с един скок била до вратата, а оттам хукнала навън. Тичала след най-малкия кралски син и Златовласка и с пухкавата си опашка събаряла пътя, който преди прокарала за момъка. Когато ги догонила, вече се виждал меденият замък, където живеела Жар птица.

— На Златовласка ѝ подхожда Златогривестия кон. Няма ли да ти е мъчно да го дадеш за Жар-птица — попитала Рижавата лисица.

— Беше ми мъчно за Златовласка, но конят ще дам, за да може баща ми да оздравее.

— Където е Златовласка и Златогривестият кон, там е и Жар птица. Веднъж ти помогнах, пак ще ти помогна.

Лисицата отново направила магия и се превърнала във втори златогривест кон.

— Заведи мен при краля на медения замък, вземи Жар-птица и бягай! — рекла преобразената лисица.

Кралят много се зарадвал на коня, без да се бави дал на момъка Жар птица, при това със златната клетка. После поканил гости, за да им се похвали със Златогривестия кон.

— Харесва ли ви? — попитал той гостите.

— Много е хубав — рекъл един от придворните, — но ми се струва, че има лисича опашка.

Щом изрекъл това, конят се превърнал в Рижавата лисица и тя хукнала да бяга. С опашката си събаряла пътя, който проправила за момъка на идване. Догонила най-малкия кралски син и Златовласка до потока, където за първи се срещнали.

— Сега имаш и Жар-птица — рекла тя. — Друго не ти трябва. Върви си право вкъщи и никъде не се спирай, защото ще те сполети беда — след тези думи лисицата изчезнала.

Най-малкият кралски син продължил пътя си, в ръка държал клетката с Жар птица, до него на Златогривестия кон седяла Златовласка. Когато стигнал до кръстопътя в гората, където се разделил с братята си, си спомнил за уговорката им с пръчките. Пръчките на двамата му братя били изсъхнали, а от неговата израснала

цяло дърво. Кралският син много се зарадвал като го видял. И тъй като двамата със Златовласка били изморени, той решил да седнат под дървото и да си починат. Завързал коня за дървото, окачил клетката на птицата на един клон. Скоро всички заспали.

Докато спали, се върнали и братята му, всеки по пътя, който си избрал. И двамата се връщали с празни ръце. На кръстопътя видели, че пръчките им са изсъхнали, а тази на най-малкия им брат се е превърнала в голямо дърво. Видели и брат си да спи под дървото, а до него — чудна златовласа хубавица, златогривест кон и клетка с Жар птица. Гледката ги накарала да прехапят устни, черна завист изпълнила сърцата им.

— По-добре ще е да го убием, ти ще вземеш Златовласка, аз Златогривестия кон, а Жар-птица ще дадем на болния ни баща — решили те. И кралството ще си поделим.

Речено-сторено. Насекли брат си на малки парчета, а Златовласка заплашили със смърт, ако нещо разкаже на краля.

Върнали се в замъка, поставили Златогривестия кон пред мраморно корито, оставили клетката с Жар-птица в покоите на баща си, а на Златовласка дали красива стая и множество прислужнички. Болният крал погледнал птицата, а после попитал за най-малкия си син.

— Нищо не сме чули за него — рекли те, — навярно е загинал.

Бащата останал натъжен, Жар-птица не пеела, Златогривестият кон увесил глава, а Златовласка непрекъснато плачела, не казвала и дума и не разресвала златните си коси.

Докато кралският син лежал насечен на парчета, до него дотичала Рижавата лисица, събрала всички парчета и ги подредила, много ѝ се искало да съживи момъка, но не могла. Тогава съзряла две врани да учат малките си да летят. Снизшила се в храста и когато едно вранче се подготвило да литне, Рижавата лисица изскочила, сграбчило го за крилото и се престорила, че иска да го разкъса. Старата врана боязливо долетяла до лисицата, кацнала на храста и рекла:

— Гра, гра! Остави рожбата ми, тя нищо не ти е направила. Ще ти се отблагодаря, щом ти потрябва.

— Точно сега ми трябва помощта ти — рекла Рижавата лисица. — Ако ми донесеш от Черното море жива и мъртва вода, ще пусна вранчето ти на свобода.

Враната обещала, че ще донесе жива и мъртва вода и отлетяла.

Летяла три дни и три нощи. И когато се върнала донесла два рибени мехура, пълни с жива и мъртва вода. Рижавата лисица ги взела и разкъсала вранчето на половина, после съединила тялото му, капнала от мъртвата вода и двете части веднага се сраснали, после капнала от живата вода, вранчето запърхало с крила и отлетяло. Тогава лисицата поляла с мъртвата вода тялото на най-малкия кралски син и то веднага станало цяло, после го поляла с живата вода и той оживял.

Станал и учудено възкликнал:

— Ох, колко дълбоко съм спал!

— Да, да, дълбоко бил спал! Ако не бях аз, никога нямаше да се пробудиш! Нали те предупредих да не спиращ никъде по пътя и да си вървиш право у дома! — завъртяла глава лисицата. Разказала му всичко, което се случило, изпратила го до края на гората близо до замъка на баща му, дала му селски дрехи, разделила се с него и изчезнала.

Най-малкият кралски син отишъл в замък и се хванал да работи в конюшната. Както бил преоблечен в обикновени дрехи, никой не го познал. Един ден слуша как две конярчета си говорят:

— Жално ми е за Златогривестия кон! Стои умърлушен и нищо не иска да яде.

— Дайте ми парче ръжен хляб — рекъл най-малкият кралски син. — Обзалагам се с вас, че веднага ще го изяде.

— Ха-ха — засмели се конярчетата, — нашите коне не ядат какво и да е.

Но най-малкият брат взел парче ръжен хляб и отишъл при коня до мраморното корито, погалил го по златната грива и рекъл:

— Защо си тъй тъжен, мой коньо Златогриви!

Конят познал по гласа своя господар, подскочил, изпръхтял весело и веднага изял ръжения хляб.

По целия замък веднага се разнесла мълвата, че конят е проял. И болният крал се научил, че един слуга е излекувал Златогривестия. Наредил веднага да го повикат.

— Чух, че си помогнал на Златогривестия кон. Дали ще можеш да помогнеш и на Жар-птица да запее. Тя е тъжна и не иска нищо да яде. Ако загине, загивам и аз.

— Не се бой, пресветли кралю, няма да загине — рекъл най-малкият кралски син. — Нареди да донесат ечемик, сигурен съм, че ще си хапне, ще се развесели и ще запее.

— Ха-ха — засмели се слугите, когато чули за ечемика — ще храниш Жар-птица с проста храна, която дори нашите гъски не искат да ядат!

Но все пак донесли ечемик. Най-малкият кралски син насипал малко в златната клетка, погалил птицата по златните пера и рекъл:

— Защо си толкова тъжна, моя Жар птицо!

Птицата го познала по гласа, разтърсила пера, заподскачала, закълвала ечемика и така сладко запяла, че сърцето на болния крал се сгръло. А когато Жар-птица запяла втори и трети път, кралят станал от постелята и прегърнал с радост непознатия момък.

После кралят рекъл:

— А какво да направим с тази красива златовласа девойка, която моите синове доведоха със себе си? Тя не говори, не разресва златните си коси, само плаче ли плаче.

— Разреши ми, пресветли ми кралю, да разменя няколко думи с нея. Може и да се развесели.

Кралят го завел в покоите на девойката, а най-малкият кралски син я хванал за ръката:

— Защо си тъй натъжена, невесто моя?

Девойката на часа го познала, извикала от радост и го прегърнала. Кралят много се учудил, че непознатият нарекъл девойката невесто, и че тя го прегърнала. Но момъкът рекъл:

— Е, кралю, нима не познаваш своя най-малък син? Не моите братя, а аз намерих Жар птица, Златогривестия кон и красивата Златовласка.

После той разказал всичко от игла до конец. Златовласка казала на краля как братята я заплашили със смърт, ако ги издаде. Като видели, че са предадени, коварните братя се разтреперили като трепетлики, дума не могли да промълвят. Кралят много им се ядосал и наредил да ги убият. После най-малкият му син се оженил за Златовласка, веднага получил половината кралство от баща си, а след смъртта му и другата половина.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.